

SYNDROM TÝRANÉHO, ZNEUŽÍVANÉHO A ZANEDBÁVANÉHO DÍTĚTE

= syndrom CAN

Studium pro ŠMP

Zdroje:

- ⊙ [Metodické doporučení k primární prevenci RCH č.j. 21291/2010-28, příloha č.5](#)
- ⊙ <http://www.sancedetem.cz/cs/hledam--pomoc/rodina-v-problemove-situaci/rizikove-chovani-dospeleho-k-diteti/syndrom-can.shtml>
- ⊙ <http://www.nicm.cz/syndrom-can-charakteristika>

Historie syndromu CAN

- ⊙ V padesátých letech 20. století se začali lékaři cíleně zabývat problematikou týrání, zneužívání a zanedbávání dítěte, kterou souhrnně nazývali „**neúrazová poranění**“.
- ⊙ V roce **1962** byl popsán **tzv. syndrom bitého dítěte** (Battered Child Syndrome).
- ⊙ V pozdějších letech se vžil pojem „**syndrom CAN**“ (z angl. Child Abuse and Neglect), neboli souhrn příznaků týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte.

CAN = Child Abuse and Neglect

- *angličtina operuje s pojmy „abuse“ (zneužívání) a „neglect“ (zanedbávání). Do české terminologie však bylo navíc zahrnuto ještě slovo „týrání“ pro přesnější chápání významu pojmu. Anglickému „child abuse and neglect“ tedy odpovídá český výraz „týrání, zneužívání a zanedbávání dítěte“ .*

DEFINICE SYNDROMU CAN

Jakékoliv **nenáhodné**, vědomé i nevědomé konání rodičů, vychovatelů nebo jiné osoby vůči dítěti, které je v dané společnosti **nepřijatelné** nebo odmítané a které **poškozuje tělesný, duševní i společenský stav** a vývoj dítěte, v krajním případě způsobuje dokonce jeho **smrt** (Dunovský, 1995).

- V ČR dle statistik trpí sy CAN **1 – 2% dětí** (= 20 – 40 tisíc dětí).
- V nadpoloviční většině jsou týrány děti **mladší šesti let** (nejčastěji děti kojeneckého a batolecího věku).
- Ve stejné míře bývají postiženi chlapci i dívky.
- Odhaduje se, že **ročně** u nás na následky týrání a zanedbávání péče **umírá** nejméně **padesát dětí...**

Společným jmenovatelem forem syndromu CAN je,
že se dítěti **ubližuje**,
že dítě **psychicky či fyzický trpí**
a že je **ohrožován jeho další vývoj.**

PŘÍČINY SYNDROMU CAN

- Rizikové dospělí
- Rizikové děti
- Rizikové situace

RIZIKOVÍ DOSPĚLÍ

- lidé s poruchami osobnosti, s agresivními povahovými rysy, mentálně retardovaní, lidé psychicky nemocní, jedinci s neurotickými obtížemi, matky s poporodní depresí
- lidé závislí na alkoholu a drogách
- mladí, psychosociálně nezralí a nevyspělí rodiče
- rodiče s přehnanými nároky na své dítě
- lidé žijící chronicky ve stresové situaci (např. nezaměstnaní, žijící v hmotné bídě, bezdomovci, neúspěšní, zklamaní v partnerství,...)
- lidé, kteří byli sami v dětství zanedbáváni a týráni
- lidé s neobvyklým životním stylem (členové sekt apod.)
- osoby sexuálně deviantní či hyperaktivní, s oslabenou sebekontrolou

Týrajícím pachatelem bývá nejčastěji **muž**, obvykle **vlastní** nebo **nevlastní otec** dítěte. Některé **matky** v takových situacích mnohdy zaujímají roli **pasivních účastnic**; násilný způsob zacházení s dítětem z různých důvodů **tolerují**.

Ženy jako pachatelky se dopouštějí častěji **zanedbávání** péče o dítě.

K ohroženým skupinám z hlediska CAN patří děti, jejichž **projevy** jsou z různých důvodů pro jejich sociální okolí **nesrozumitelné**, takže je **obtížné** je **výchovně zvládat**, a dále děti, které svým chováním vychovatele **vyčerpávají**, **dráždí**, popřípadě **provokují** a svádějí.

RIZIKOVÉ DĚTI

- děti hyperaktivní, neklidné, nesoustředěné, náladové, impulzivní nebo děti z jiných příčin nadměrně dráždivé, neklidné, zlostné, provokativní, trucovité, plačtivé a úzkostné
- děti nevlastní
- děti jakkoliv nezapadající do běžné normy a rodičovského očekávání (nemocné, neobratné, postižené tělesně, mentálně, smyslově, „nehezké“)
- děti chronicky ve škole neprospívající
- děti neaktivní, utlumené, uzavřené, které nedovedou vzbudit ani udržovat zájem dospělého v náležité intenzitě (zvláště v případech zanedbávání)
- dívky výrazných ženských tvarů, mazlivé až koketní (v případě sexuálního zneužívání)

RIZIKOVÉ SITUACE

- ⦿ styk rizikového dítěte s rizikovým dospělým
- ⦿ náhradní rodinná péče
- ⦿ rozvodová situace, manželské neshody, neplánované otěhotnění – nechtěné dítě, hmotná bída, stres, společenská izolace
- ⦿ brutalita v médiích a vysoká tolerance k násilí
- ⦿ nerespektování dětských práv

- Efektivita prevence CAN se zvyšuje
tehdy, je-li zacílena na všechny
úrovně rizikových faktorů současně.

PREVENCE SYNDROMU CAN

PRIMÁRNÍ PREVENCE

- Kvalitní příprava dětí do manželství a rodičovství od nejranějšího věku,
- programy pro těhotné ženy a nastávající otce,
- posilování vztahu obou rodičů k dítěti,
- předávat dětem znalosti a dovednosti dětí chránit samy sebe před nejrůznějším nebezpečím, např. úrazy počínaje a sexuálními útoky konče.

SEKUNDÁRNÍ PREVENCE

- Depistáž rizikových dětí, rizikových dospělých, rizikových rodin, rizikových situací (ostatní sociální prostředí apod.)

TERCIÁLNÍ PREVENCE

- Chování pedagoga, lékaře či rodiče, které reaguje na situaci, v níž již došlo k týrání, zneužívání dítěte.
- Smyslem terciální prev. je zamezení dalšího násilí či zneužívání dítěte.
- Následuje terapie a rehabilitace celé rodiny a je-li to z hlediska zájmu dítěte možné, zahrnuje také školu a další odborníky.

Podle Zdravotní komise Rady Evropy z roku 1992 jsou do syndromu CAN zahrnuty následující kategorie:

- fyzické týrání
- psychické týrání
- zanedbávání
- sexuální zneužívání
- šikanování
- systémové týrání
- sekundární viktimizace
- Münchhausenův syndrom by proxy

FYZICKÉ TÝRÁNÍ

- Je **neúměrné a opakované fyzické a psychické trestání**, kdy rodiče svou hrubostí a bezcitností ohrožují zdraví dítěte nebo jeho vývoj.
- Fyzické týrání je **vždy provázeno týráním psychickým**. Tato kombinace dětskou psychiku vysoce traumatizuje.
- Ke krutému bití sahají často rodiče se sklony k agresivitě, nezralí, sami v dětství týraní, frustrovaní, kteří své napětí vybíjejí na dětech („výchovné“ tresty).
- **Dítě pociťuje týrání jako těžké příkoří a bezmoc.**

Zažívá smíšené pocity lásky k rodičům a nenávisti, strachu z opakování týrání. Rodič, který má dítěti poskytovat základní jistotu, v této roli selhal.

- ◎ Identifikační znaky: četné hematomy, ohraničené lysinky po vytrhávání vlasů, natržený boltec ušní, kožní rány, škrábance, opakované a neléčené zlomeniny, bodová popálení od cigaret, popáleniny, otřes mozku a míchy, mnohočetná vnitřní poranění.
- ◎ Nespecifické identifikační znaky: zvýšená úzkostnost a strach, obranné reakce, snížené sebehodnocení, neochota a rozladěnost před návratem domů, útěky z domova, náhle zhoršený školní prospěch, záškoláctví, zvýšená konzumace tabáku či alkoholu, agresivní chování, výbuchy hněvu, obtíže v sociální komunikaci až vyhýbavé chování.

PSYCHICKÉ A CITOVÉ TÝRÁNÍ

- Nadávky, ponižování.
- Vyhrožování, cílené vyvolávání strachu u dítěte, nerespektování soukromí dítěte.
- Odpírání citové odezvy, ignorování.
- Neustálé neadekvátní obviňování.
- Vydírání, manipulace, neustálé srovnávání s jinými dětmi.
- Přetěžování dítěte.
- Vystavování dítěte závažným domácím konfliktům, nepřiměřená psychická zátěž v souvislosti s rozvodem.
- Izolování dítěte.
- Nedostatečný zájem o dítě z důvodu vysoké zaměstnanosti rodičů.
- Zanedbávání a nezájem o duševní či tělesné zdraví dítěte a jeho výchovu a vzdělávání.

Nespecifické identifikační znaky psychického týrání :

- lítostivost, plačtivost, vztek, hněv, agrese, zvýšená úzkost a strach, smutek, apatie, deprese, snížené sebevědomí, podceňování, nerozhodnost, poruchy chování, psychosomatické poruchy.

ZANEDBÁVÁNÍ

= pasivní fyzické a psychické týrání

- ⊙ rodič dítěti **upírá uspokojování základních potřeb**: ignoruje potřebu lásky, bezpečí a přijetí, neposkytuje vhodnou výživu, řádnou zdravotní péči nebo vhodné oblékání, zanedbání vzdělávacích potřeb, ochrany před rizikovým chováním apod.
- ⊙ dítě **ponecháno bez dozoru** v situacích, kde hrozí potenciální nebezpečí, ať už doma, nebo mimo domov;
- ⊙ je dítě ponecháno svému osudu ve věku, kdy takovýto krok může negativně ovlivnit jejich tělesný a citový vývoj.

- ⊙ Zanedbávání bývá často spojeno s dalšími formami týrání a zneužívání.
- ⊙ Oproti týrání a zneužívání bývá **zanedbávání péče nejméně viditelné.**
- ⊙ Příčinou zanedbání péče může být **neznalost rodičů**, kteří sami pochází ze zanedbávajícího rodinného prostředí, dále například to, že se o dítě **starat lépe nemohou** (např. dlouhodobá chudoba) nebo **nechtějí** (např. nechtěné dítě).
- ⊙ Zanedbání se může týkat mnoha oblastí života dítěte, projevuje se v emocionální rovině, fyzické i duševní a lze říci, že zanedbávané děti mají výrazně horší start do života oproti dětem ze zdravé rodiny.

MÜNCHHAUSENŮV SYNDROM V ZASTOUPENÍ (BY PROXY)

- ⊙ Charakteristické je, že dospělí (častěji matky) záměrně **předstírají nebo vytváří zdravotní potíže u svého dítěte**, kvůli nimž pak vyhledávají zdravotnickou péči.
- ⊙ Mechanismus spočívá v získání pozornosti a soucitu okolí.
- ⊙ V extrémních případech může končit smrtí.
- ⊙ Tato závažná forma syndromu CAN je poměrně **vzácná**.
- ⊙ Münchhausenův syndrom v zastoupení je těžké rozpoznat a potvrdit.

SYSTEMOVÉ TÝRÁNÍ

- ⦿ Tato forma týrání je **působena systémem**, který byl založen pro pomoc a ochranu dětí a jejich rodin, ale není postupováno v souladu s nejlepším zájmem dítěte.
- ⦿ Zvláště závažné jsou takové systémy, které řeší problém dítěte a jeho rodiny **automatickým odebráním dítěte** z rodiny, aniž by rodině byla nejdříve poskytnuta potřebná podpora a pomoc.
- ⦿ Dále sem patří nedostatečná péče o děti v problémových a dysfunkčních rodinách nebo špatná či nedostatečná péče v denních zařízeních, ve školách a podobně.

SEKUNDÁRNÍ VIKTIMIZACE

- ⦿ **Druhotné zraňování a vystavování dítěte nadbytečné psychické zátěži v průběhu vyšetřování.**
- ⦿ Dítě jako oběť trestného činu se stává ještě **obětí vyšetřování.**
- ⦿ Dítě je nuceno svou výpověď opakovat několikrát, dospělí mohou přenášet zodpovědnost na samotné dítě („Kdybys nenesla tak vyzývavé oblečení, nestalo by se to.“)
- ⦿ Necitlivé vedení rozhovoru, výslechu dítěte.

ORGANIZOVANÉ ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ

- Organizované zneužívání dětí lze charakterizovat jako zneužití dítěte mnoha pachateli, kteří se spojují k dosažení tohoto cíle.
- Patří sem **dětská pornografie, komerční zneužívání dětí, dětská prostituce**
(§ 168 trestního zákoníku).

SEXUÁLNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ

V roce 1992 byla Zdravotní komisí Rady Evropy přijata tato definice sexuálního zneužívání:

- ⦿ Sexuální zneužívání dítěte je jakékoli **nepatřičné vystavení dítěte pohlavnímu kontaktu, činnosti či chování**. Zahrnuje jakékoli sexuální dotýkání, styk či vykořisťování kýmkoli, komu bylo dítě svěřeno do péče, anebo kýmkoli, kdo dítě zneužívá.

FORMY SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ

- Ačkoli bezdotykové formy sexuálního zneužívání jsou méně ohrožující než formy dotykové, jedná se o nebezpečné chování, které má závažný vliv na další vývoj dítěte.

BEZDOTYKOVÉ DOTYKOVÉ

BEZDOTYKOVÉ ZNEUŽITÍ

- ⊙ **exhibicionismus** – dospělý ukazuje dítěti své obnažené genitálie, případně své počínání doprovází masturbací
- ⊙ **voyerství** – dosahování sexuálního vzrušení na základě sledování svlékajících se či nahých dětí – může být buď utajené, nebo je zneužívatelem dítě ke svlékání donuceno; může jít o účast dítěte na sexuálních aktivitách, kdy nedochází k žádnému tělesnému kontaktu (například vystavení dítěte pornografickým videozáznamům, sledování porno filmů společně s dítětem, nucení dítěte ke sledování sexuálních aktivit dospělých a podobně)
- ⊙ **verbální zneužívání** – nejčastěji ve formě anonymních obscénních telefonických hovorů ze strany zneužívatele, které mají sexuální podtext

KONTAKTNÍ (DOTYKOVÉ) ZNEUŽITÍ

- **vynucený pohlavní styk** mezi dospělou osobou a dítětem, tedy **znásilnění (penetrace)** – mimořádně brutální zneužití dítěte, které kromě psychického traumatu bývá provázeno i tělesným zraněním, jde jak o penetraci vaginální, tak i anální; penetraci pachatel provádí penisem nebo také prsty či nějakým předmětem,
- **intrafemurální pohlavní styk** (styk mezi stehna dítěte), simulovaná soulož (zneuživatel se tře svými genitáliemi o genitálie dítěte za účelem sexuálního uspokojení, bez penetrace),
- **osahávání a ohmatávání** erotogenních zón a genitálií dítěte (a to například i pod záminkou masáže),
- **specifické dráždění** vaginy a klitorisu u dívek a penisu u chlapců, může se jednat i o anální dráždění,
- **nucení dítěte k masturbaci pachatele**, případně ke vzájemné masturbaci dospělého a dítěte,
- **orální sexuální aktivity** – líbání s pronikáním jazyka do úst dítěte, olizování genitálií dítěte nebo nucení dítěte, aby olizovalo a dráždilo genitálie dospělé osoby (pachatele), případně jiného dítěte.

- ⦿ **Incest** – jde o sexuální kontakt mezi blízkými příbuznými. Nejčastěji probíhá ve formě sexuálního zneužívání starším členem rodiny (rodič vlastní či nevlastní, prarodič, strýc/teta, sourozenec, bratranec/sestřenice) mezi osobami různého i stejného pohlaví.
- ⦿ **Komerční sexuální zneužívání dětí**
= dětská pornografie, dětská prostituce a obchod s dětmi za účelem sexuálního zneužívání.

NEJČASTĚJŠÍ MÝTY O SEXUÁLNÍM ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ

Dítě většinou zneužívá někdo cizí, nejčastěji jde o pedofila.

- **Největší riziko** hrozí dítěti **ve vlastní rodině**, často je zneužíváno osobou, kterou **důvěrně zná**.
- Faktem je, že asi jen desetina agresorů souzených za sexuální zneužití dítěte trpí skutečně pedofilní sexuální poruchou. Pravý pedofil (tedy člověk, kterého sexuálně přitahují děti) s dítětem nesouloží, jeho aktivity končí většinou u mazlení.

Člověk, který sexuálně zneužívá dítě, je blázen nebo se jedná o mentálně zaostalou osobu, případně alkoholika.

- **Většina pachatelů je za své chování plně odpovědná.** Alkohol zde hraji roli jen v odbourání zábran.

Sexuální zneužívání se týká především dospívajících dívek.

- **K nejvíce ohroženým skupinám sexuálním zneužíváním patří děti ve věku 3–6 let a ve věku 12–15 let.**
- Až **čtvrtina případů**, u kterých je prokázáno sexuální zneužití, se týká **chlapců**, kteří jsou nejčastěji zneužiti cizím mužem (většinou jde o homosexuální atak).
- U **dívek** je nejčastějším pachatelem **příbuzný** (otec, nevlastní otec, strýc, dědeček, vlastní či nevlastní sourozenec). Dlouhodobé zneužívání bývá v rozsahu 3 – 8 let.

Sexuálně zneužívané jsou hlavně děti z nižších socioekonomických vrstev.

- Pravda je taková, že k sexuálnímu zneužívání dochází v rodinách, u kterých by nás něco takového ani nenapadlo. Navenek mohou **působit jako zcela fungující rodiny** mající slušnou životní úroveň po všech stránkách. Pachatel zde nabízí také mnoho pozitivního (dárky, přízeň apod.), což vyvolává ještě větší zmatenost a ambivalentní pocity oběti.

Pokud se dítěti sexuální kontakt s dospělým člověkem líbí, nejde o skutečné zneužití.

- Některé děti mohou nalézt určité potěšení v sexuálním zneužívání, které je jim **vnuceno**. Člověk, který dítě sexuálně zneužívá, mu také někdy říká, že jeho potěšení je důkazem, že dítě o sexuální aktivity opravdu stojí. I když tělo dítěte reaguje pocity potěšení, neznamená to, že je za zneužití odpovědné. **Děti nejsou nikdy odpovědné za sexuální zneužívání, bez ohledu na to, jaké přitom mají pocity.**

Zneužívané dítě se nikomu nesvěří, protože se mu zneužívání líbí.

- Sexuálně zneužívané dítě prožívá mnoho protichůdných pocitů, stresujících a matoucích, mnohdy proto hledá únikové cesty související s rizikovým chováním.
- Malé dítě je na svých dospělých závislé, věří jim, nedokáže porozumět jejich chování, ale může jej přijmout jako normu. Často je také vystaveno manipulaci a zastrášení.

Oznámení zneužití je u obou pohlaví většinou plně tajeno.

- Reprezentativní výzkum prof. PhDr. Petra Weisse z roku 2008, kterého se účastnilo 2 000 osob, přinesl tyto výsledky:
- **69 procent mužů a 79 procent žen sexuálně zneužívaných v dětství nikomu zneužití neoznámilo.**
- Rodičům se svěřilo pouhých 7 procent žen, z mužů ani jediný. K nejčastějším důvodům pro neoznámení přitom patří **stud a obavy ze msty agresora.**

KYBERGROOMING

- ⦿ **= chování člověka, který se „na síti“ snaží pod falešnou identitou ulovit oběť**, získává postupně důvěru tím, že nabízí pocit „někdo mi konečně rozumí“, kontakt se mění v osobní za účelem zjistit co nejvíce informací o důvěřivém dítěti (telefon, adresa) a podrobnosti o jeho rodině.
- ⦿ **Cílem tohoto „kamarádského“ chování je pak dítě dovést k osobnímu setkání a zneužít jej.**
- ⦿ Podle odborníků jde o obrovské lákadlo, jehož existenci nahrává i to, že mnoho rodičů nemá na své děti čas a nevěnuje jim dostatek pozornosti.

PŘÍZNAKY SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ

Oběti mají vyhledat pomoc a svoji zkušenost se sexuálním násilím pojmenovat a svěřit se s ní další osobě.

Proto ke zneužívání mnohdy dochází i dlouhá léta.

Obecně lze u dětí monitorovat tyto nápadnosti:

- ⦿ náhlé, dlouhodobější, nápadné změny v chování a aktivitě dítěte (dítě do té doby družné se náhle izoluje, klidné dítě je náhle hyperaktivní a podobně),
- ⦿ změny v ladění – zvýšená úzkostnost nebo agresivita, depresivní stavy,
- ⦿ výkyvy či náhlý pokles ve školní výkonnosti či pokles koncentrace pozornosti, zhoršení prospěchu,
- ⦿ vyhýbání se kontaktům s vrstevníky a lidmi vůbec, vyhýbání se určitým lidem, apatie,
- ⦿ výrazné změny ve stravování, neopodstatněné nevolnosti, až zvracení, nebo naopak přejídání,
- ⦿ útěky z domova, sklony k sebepoškozování,
- ⦿ gynekologické obtíže, poranění (určitého typu).

NÁSLEDKY SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ

Obecně platí, že **následky sexuálního zneužívání jsou tím větší, čím mladší bylo dítě při zahájení zneužívání, čím déle zneužívání trvalo a čím těsnější je vazba mezi dítětem a zneuživatelé.**

Mezi následky sexuálního zneužívání se řadí:

- ⦿ disharmonický vývoj osobnosti,
- ⦿ depresivní ladění, sebepoškozování, sebevražda (suicidium),
- ⦿ pro okolí nesrozumitelné chování, „zlom“ v chování, poruchy chování, rizikové chování,
- ⦿ narušení morálních hodnot, ztráta citu pro morální hodnoty, pro běžné hranice,
- ⦿ ztráta emočních vodítek pro správné posouzení situací a správné chování,
- ⦿ nízké sebehodnocení, nenávisť k vlastnímu tělu, odpor k tělesné blízkosti s další osobou a odpor k sexuálnímu styku.

PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ A SEXUÁLNÍ VÝCHOVA V RODINĚ

- **Zásadní je, aby v rodině panovala atmosféra důvěry a dítě se nebálo rodičům se s čímkoli svěřit.**
- Mluvit s dětmi o vlastní intimitě, o jeho těle, o sexuálním chování.
- Od útlého věku dítěti vysvětlovat, že **nikdo (včetně rodičů) se ho nesmí dotýkat na intimních místech**, pokud s tím dítě samo nesouhlasí. Dítě by mělo vědět, který dotyk je „správný“ a který špatný a umět rozlišit, které tajemství si nechat pro sebe a s kterým se raději někomu svěřit.
- vést dítě k tomu, aby se nechovalo příliš důvěřivě k cizím lidem a nic si od cizích lidí nebralo ani s nimi nikam nechodilo, nenastupovalo k cizím lidem do auta a podobně.
- Pokud po dítěti někdo chce něco podezřelého, neznámého či nepříjemného, mělo by to umět odmítnout.

- ◎ http://www.tadysenedotykej.org/underwe-ar_cz.asp

Co dělat, svěří-li se vám dítě se sexuálním zneužíváním nebo zjistíte-li, že je sexuálně zneužíváné?

- Snažte se ho vyslechnout v klidu, věřte mu, nic nehodnoťte, nekritizujte.
- Podstatné je, aby dítě cítilo vaši naprostou důvěru, aby vědělo, že co se stalo, není jeho vina. Proto postupujte opatrně, zároveň se však snažte získat co nejvíce informací.
- Velice důležité je dítěti vysvětlit, že v tak zásadní situaci má právo na pomoc a že společně můžete najít účinnou pomoc, tedy dospělého člověka-odborníka, kterému bude moci důvěřovat.
- Vyhledejte odborníky.

Trestný čin pohlavního zneužití (§ 187 TZ) je každý povinen překazit (§ 367 TZ).

Podle § 7 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, je každý člověk oprávněn upozornit orgán sociálně-právní na skutečnosti, které by mohly signalizovat porušení povinností nebo zneužití práv vyplývajících z rodičovské zodpovědnosti.

Dítě má i bez vědomí rodičů či osob odpovědných za výchovu právo požádat uvedené instituce o pomoc.

- ◎ <https://www.youtube.com/watch?v=yjZF0cAk3Yo&feature=youtu.be>

NÁSLEDKY SYNDROMU CAN

1. Posttraumatická stresová porucha

- ⦿ Zlhostejnění, zmrtvění, znecitlivění.
- ⦿ Odtážení se od klíčových osob.
- ⦿ Depersonalizace.
- ⦿ Posttraumatická stresová porucha mění percepci, motoriku, náladu, paměť a asociace.

2. Psychická deprivace a traumatizace

3. Transgenerační přenos

- ⦿ jedná se o proces, následkem kterého se vědomě nebo neúmyslně přenášejí vzorce chování na další generace.

Nejčastější pozorované následky syndromu CAN:

- Selhávání ve škole, útěky z domova, agrese, odmítání komunikace.
- Neurotické poruchy, tenze, poruchy spánku, úzkost, pocity viny, sebeobviňování, fobie, depresivní stavy, sklony k sebevraždě.
- Psychosomatické reakce.
- Poruchy sexuálního chování.
- Poruchy v sociálních vztazích: nízké sebehodnocení, poruchy komunikace, poruchy interpersonálních vztahů, neschopnost empatie.
- Zneužívání návykových látek, závislost.
- Poruchy individuálního vývoje dítěte.

JAK POZNÁM CAN?

Změny v chování dítěte:

- celková stísněnost a nezájem o dění kolem
- zvýšená opatrnost v kontaktu s dospělými
- úzkost a vyděšené reakce v přítomnosti konkrétních dospělých osob nebo v situaci, kdy je dítě s dospělým samo
- vyhýbání se školním a mimoškolním aktivitám
- nápadně lhostejné postoje, výroky typu „mně je to jedno“
- agresivní napadání a šikanování vrstevníků
- zvýšená citová dráždivost a agresivní projevy na sebemenší podněty
- potíže se soustředěním a zhoršení prospěchu ve škole
- váhání s odchodem domů po vyučování
- neomluvené absence ve škole
- odmítání jídla nebo přejídání
- Sebepoškozování
- útěky z domova
- známky na těle

ČEHO SE VYVAROVAT, POKUD SE VÁM DÍTĚ S PROBLÉMEM SVĚŘÍ ?

- Zakryjte svůj šok nebo znechucení.
- Nesnažte se získat více informací, než které dítě samo poskytne.
- Nepoddávejte se spekulacím, nečiňte unáhlené závěry.
- Zdržte se negativních poznámek na účet údajného pachatele.
- Nedávejte sliby, které nemůžete dodržet, např. typu „všechno bude zase v pořádku“. Neslibujte dítěti, že sdělené informace zůstanou tajemstvím.
- Nikdy neotálejte s profesionální pomocí.

KDY A KDE HLEDAT POMOC ?

- Týrané dítě má možnost obrátit se kromě osob v rodině a okolí hned na několik pomáhajících institucí:
- Bezplatná Linka bezpečí 116 111
<https://www.linkabezpeci.cz/>
- Bezplatná linka 116 000
<http://linkaztracenedite.cz/>
- Dítě může v úředních hodinách navštívit **Orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD)** na městském úřadě. Učinit tak může samo nebo s doprovodem. Schůzku si může sjednat také telefonicky.

CO MŮŽE A MUSÍ UDĚLAT PEDAGOG ?

- U každého podezření o výskytu daného jevu musí být vždy **informován ředitel školy**.
- Důležitý je **empatický rozhovor s dítětem**.

V jakém případě vyrozumět Polici ČR/OSPOD ?

- Pokud má učitel **jistotu**, že byl spáchán trestný čin, má ze **zákona povinnost** obrátit se na **orgány činné v trestním řízení**,
- pokud má **podezření**, Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) .

- ◎ <https://www.youtube.com/watch?v=Ort1Fyfly5k&feature=youtu.be>

Děkuji za pozornost.

Mgr. Kateřina Kozicová